

1ο Διεθνές Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες

Αρ. 1 (2021)

Τόμος Πρακτικών 1ο Διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Συνέδριο "Από τον 20ο στον 21ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες: Η απότομη μετάβαση της εκπαιδευτικής μας πραγματικότητας σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Στάσεις – Αντιλήψεις – Σενάρια – Προοπτικές – Προτάσεις

Η Εφαρμογή της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης σε Μονάδες Εκπαίδευσης Ενήλικων. Η Περίπτωση Των Δημοσίων ΙΕΚ

Δημήτριος Μπέλλος, Ιωάννα Τσάρπα

doi: [10.12681/online-edu.3271](https://doi.org/10.12681/online-edu.3271)

Η Εφαρμογή της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης σε Μονάδες Εκπαίδευσης Ενήλικων. Η Περίπτωση Των Δημόσιων ΙΕΚ

Δημήτριος Μπέλλος¹, Ιωάννα Τσάρπα²
dbellos100@gmail.com, tsarpa@aegean.gr

¹ Διευθυντής Δημόσιου ΙΕΚ Βόνιτσας

² Διδάκτορας ΠΤΔΕ Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Περίληψη

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται οι απόψεις των διευθυντών/τριών των δημόσιων ινστιτούτων αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΙΕΚ) της χώρας ως προς την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης την περίοδο της πανδημίας. Για τις ανάγκες της έρευνας δημιουργήθηκε ερωτηματολόγιο, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, το οποίο αποστάλθηκε ηλεκτρονικά σε όλους/ες τους/τις διευθυντές/ντριες των δημόσιων ΙΕΚ, εκ των οποίων συμμετείχαν περίπου οι μισοί. Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαφάνηκε ότι το εγχείρημα της προσαρμογής στα νέα δεδομένα ήταν αρκετά απαιτητικό κυρίως διότι χρειάστηκε μέσα σε λίγες ημέρες να προσαρμοστεί η λειτουργία των ΙΕΚ από διαζωσης σε εξ αποστάσεως. Συμπερασματικά, σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντριών των δημόσιων ΙΕΚ της χώρας φαίνεται ότι παρά τις όποιες δυσκολίες ως προς την οργάνωση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με όλες τις ελλείψεις που παρατηρήθηκαν, η σύγχρονη εκπαίδευση δύναται υπό προϋποθέσεις να πλαισιώσει την επαγγελματική κατάρτιση των σπουδαστών των δημόσιων ΙΕΚ.

Λέξεις κλειδιά: Δημόσια ΙΕΚ, Δια βίου Μάθηση, εκπαίδευση ενηλίκων, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μαθησιακό περιβάλλον

Εισαγωγή

Λόγω της υγειονομικής κρίσης κλήθηκαν οι αρμόδιες αρχές όλων των τομέων ανθρώπινης δραστηριοποίησης, να μεταβάλλουν τον τρόπο λειτουργίας τους, προκειμένου να παρέχονται βασικές υπηρεσίες. Στο πλαίσιο αυτό έπρεπε να μετασχηματιστεί άμεσα και ο παραδοσιακός τρόπος λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας. Ο μετασχηματισμός σχετίζεται αφενός με τη διοικητική λειτουργία, αφετέρου με το ρόλο του εκπαιδευτή, του μαθητή, καθώς και τη μαθησιακή διαδικασία. Έτσι, έλαβε χώρα η μετάβαση από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας στην τάξη, σε ένα νέο για τα ελληνικά δεδομένα, ψηφιακό περιβάλλον μάθησης. Απαραίτητο εργαλείο για τη μετάβαση αποτέλεσε η τεχνολογία, που επιτρέπει την εφαρμογή και δημιουργική αξιοποίηση ενός νέου μαθησιακού περιβάλλοντος, της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στο νέο περιβάλλον η μαθησιακή διαδικασία συντελείται με τη βοήθεια ηλεκτρονικής πλατφόρμας, όπου προωθείται η εξατομικευμένη μάθηση, αφού ο μαθητής βρίσκεται μόνος και σε απόσταση, αποτελώντας το επίκεντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Από τις εν λόγω εξελίξεις επηρεάστηκαν φυσικά και τα δημόσια ινστιτούτα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για ενήλικες (ΙΕΚ). Το εγχείρημα της προσαρμογής στα νέα δεδομένα ήταν αρκετά δύσκολο κυρίως διότι σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών τους εκτός από τα θεωρητικά υπάρχουν και εργαστηριακά μαθήματα. Τα εργαστηριακά μαθήματα των διαφόρων ειδικοτήτων ελλείπει εργαστηριακών υποδομών, πραγματοποιούνται ως επί το πλείστον σε εξωτερικούς εργαστηριακούς χώρους, δηλαδή σε συνεργασία με δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις της ευρύτερης περιοχής δραστηριοποίησης

της εκάστοτε μονάδας. Η αναστολή λειτουργίας που επιβλήθηκε ωστόσο και στις επιχειρήσεις, διόγκωσε το πρόβλημα, αφού ουσιαστικά τα ΙΕΚ δεν μπορούσαν να παρέχουν υπηρεσίες κατάρτισης στους σπουδαστές τους με ορατό πλέον τον κίνδυνο απώλειας του τρέχοντος εξαμήνου κατάρτισης. Ταυτόχρονα διεκόπη η πρακτική άσκηση των σπουδαστών, που πραγματοποιείται σε επιχειρήσεις και η οποία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση ολοκλήρωσης της κατάρτισης.

Οι διοικήσεις των ΙΕΚ, παραμερίζοντας αδυναμίες και παθογένειες του εκπαιδευτικού συστήματος καθώς και την απουσία οποιασδήποτε σχετικής επιμόρφωσης, μετασχημάτισαν τον τρόπο εκπαίδευσης και κατάρτισης, προκρίνοντας τη λύση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Σε σύντομο χρονικό διάστημα συντόνισαν εξ αποστάσεως εκπαιδευτές και καταρτιζόμενους, ώστε να υποστηρίξουν το νέο μαθησιακό σύστημα.

Το εγχείρημα μπορούμε να πούμε, ότι στέφτηκε από επιτυχία αφού η συμμετοχή τόσο των σπουδαστών όσο και των εκπαιδευτών στα θεωρητικά κυρίως μαθήματα κρίνεται επαρκής παρά τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν κυρίως λόγω υπερφόρτωσης στο πανελλήνιο σχολικό δίκτυο. Δυσκολίες παρουσιάστηκαν στα εργαστηριακά μαθήματα, επειδή η μέθοδος της ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που προτάθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων καθιστούσε σχεδόν αδύνατη την πραγματοποίηση ορισμένων εργαστηριακών μαθημάτων (π.χ. Μαγειρικής, Αρτοποιίας - Ζαχαροπλαστικής, κ.τ.λ).

Για τα θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στα ΙΕΚ διεξάγεται σχετική έρευνα διερεύνησης των απόψεων των Διευθυντών τους, προκειμένου να διαπιστωθεί μεταξύ άλλων πως έγινε η μετάβαση στο νέο περιβάλλον μάθησης, σε ποιο βαθμό επιτεύχθηκε, τόσο από εκπαιδευτές όσο και από σπουδαστές, καθώς και τι είδους δυσκολίες έπρεπε να αντιμετωπιστούν.

Ηλεκτρονικό περιβάλλον μάθησης και μετασχηματισμός της εκπαίδευσης

Ως ηλεκτρονική μάθηση νοείται η μαθησιακή διαδικασία που πραγματοποιείται από την αλληλεπίδραση με ψηφιακό περιεχόμενο και συγκεκριμένα με υπηρεσίες που βασίζονται στο διαδίκτυο και στην υποστηρικτική διδασκαλία (Markus, 2008: 8). Πραγματοποιείται κυρίως από απόσταση αλλά και πρόσωπο με πρόσωπο ενώ απαραίτητη προϋπόθεση σε αυτήν τη μορφή μάθησης είναι η χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή. Η ηλεκτρονική μάθηση αποτελεί το μέσο μετάβασης της παραδοσιακής δασκαλοκεντρικής διδασκαλίας σ' ένα καινούριο τοπίο, στο οποίο ο εκπαιδευόμενος βρίσκεται στο κέντρο της μαθησιακής διαδικασίας, αφού προκρίνεται η εξατομικευμένη, εύλικτη και συνεργατική μάθηση.

Ο μαθητοκεντρικός χαρακτήρας της ηλεκτρονικής μάθησης, ως εκπαιδευτική αντίληψη, προκάλεσε ένα είδος επανάστασης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση αφού απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η χρήση τεχνολογικών εργαλείων. Σύμφωνα με τους Pattnayak και Pattnaik (2016) η ηλεκτρονική μάθηση είναι μία εκπαιδευτική δραστηριότητα, η οποία παρέχει εξατομικευμένο, ολοκληρωμένο και δυναμικό περιεχόμενο μάθησης σε πραγματικό χρόνο, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τις κοινότητες της γνώσης και συνδέοντας τους μαθητευόμενους και εκπαιδευτές με τους εμπειρογνώμονες. Η διαδικασία αυτή που λαμβάνει χώρα μέσω της χρήσης των τεχνολογιών του διαδικτύου, βοηθάει τους εκπαιδευόμενους αφενός να βελτιώσουν τις γνώσεις τους και την απόδοσή τους, αφετέρου τους επιτρέπει να προσαρμόσουν τις εμπειρίες τους και να εκπληρώσουν τους προσωπικούς μαθησιακούς τους στόχους.

Η μάθηση υπό αυτές τις συνθήκες συνδέεται άμεσα με εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες (Gange, 1980). Το νέο περιβάλλον μάθησης που δημιουργείται σχετίζεται κυρίως με τους εξωτερικούς παράγοντες και αναφέρεται στο σύνολο του εκπαιδευτικού και μαθησιακού υλικού, καθώς και στον τρόπο με τον οποίο έχει δομηθεί, προκειμένου να καταστεί εφικτή η μαθησιακή διαδικασία (Dörr & Strimmater, 2002). Μαθησιακό περιβάλλον

ως έννοια, ορίζεται κάθε σχεδιασμένη και μετασχηματισμένη διαδικασία σύνθεσης των παραπάνω στοιχείων, ώστε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες και να υποστηριχτεί ικανοποιητικά η μαθησιακή διαδικασία. Για να χαρακτηριστεί αποδοτικό το νέο μαθησιακό περιβάλλον χρειάζεται να πληροί τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- να κινητοποιεί τους μαθητάνοντες δημιουργώντας ερωτήματα και προσδοκίες
- να είναι διαμορφωμένο με συγκεκριμένη μεθοδολογική προσέγγιση ώστε οι μαθησιακή διεργασία να υποστηρίζεται με ποικίλες δυνατότητες
- να επιστρέφει ανατροφοδότηση σχετικά με την μαθησιακή πρόοδο
- να δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες ώστε να προκρίνεται η συνεργατική μάθηση και οι εργασίες σε ομάδες (Σοφός & Kron, 2010).

Πρωταρχικό ρόλο στην παρούσα διαδικασία διαδραματίζει η διδακτική ικανότητα του εκπαιδευτικού, κυρίως ως προς τη διαμόρφωση τόσο του εκπαιδευτικού περιεχομένου όσο και του κατάλληλου περιβάλλοντος εργασίας και μάθησης (Σοφός, 2013). Απαραίτητη προϋπόθεση της εν λόγω διαδικασίας θεωρείται ο διδακτικός μετασχηματισμός που καλείται να φέρει εις πέρας ο εκπαιδευτικός και ο οποίος σχετίζεται με μια σειρά παραγόντων, όπως προσωπικές και προεπιστημονικές προσεγγίσεις σχετικά με τη διδασκαλία και τη χρήση διαφορετικών πρακτικών λόγου (Βρατσάλης, 2005). Πέραν τούτων καλείται να υπερκεράσει και διλήμματα σχετικά με το ρόλο του και την αυτοαντίληψή του αλλά και τη διδακτική του ικανότητα σχετικά με τη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων.

Δίνεται λοιπόν η δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να “ανα-πλαισιώσει” τη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων στην εκπαιδευτική διαδικασία και να δημιουργήσει ένα ιδιαίτερα αποδοτικό περιβάλλον μάθησης που θα επικεντρώνεται στα προσωπικά νοήματα και στο μορφωτικό επίπεδο των εκπαιδευομένων που έχουν αποκτήσει από τις καθημερινές τους εμπειρίες κι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν στο νέο περιβάλλον. Σύμφωνα με τους Schelle, Rabenstein & Rech, η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων για τη δημιουργία ενός αποδοτικού περιβάλλοντος μάθησης προσεγγίζεται στη βάση του σχήματος «προσφοράς, νοηματοδότησης και χρήσης» (2010). Ουσιαστικά τα ηλεκτρονικά-ψηφιακά μαθησιακά περιβάλλοντα δομούν νέα πλαίσια ευκαιριών και δυνατοτήτων προσφέροντας μορφωτικά περιεχόμενα που λαμβάνονται και εφαρμόζονται καταστασιακά σε διαφορετικό βαθμό από τους μαθητάνοντες σε συνάρτηση με διάφορους παράγοντες. Στους παράγοντες αυτούς συγκαταλέγονται:

- η ποιότητα του περιεχομένου
- το γνωστικό υπόβαθρο των συμμετεχόντων
- η διευθέτηση και η δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος εργασίας και μάθησης
- η ικανότητα των εκπαιδευομένων στην χρήση των ηλεκτρονικών μέσων μάθησης
- η επάρκεια και η επαγγελματική στάση του εκπαιδευτικού
- η επάρκεια των υποδομών στην εκπαιδευτικής μονάδας (Kron & Σοφός, 2007).

Με βάση τα παραπάνω θεωρείται ότι τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα μάθησης χρειάζεται να προσεγγίζονται ως πλαίσια ευκαιριών και δυνατοτήτων σύζευξης διωποκειμενικών νοηματοδοτήσεων που προωθούν τη διάδραση, αφού δεν είναι σε όλες τις περιπτώσεις κατάλληλα για τη διδασκαλία (Σοφός, 2013). Επιπλέον η αποτελεσματικότητα των ηλεκτρονικών μέσων απαιτεί αφενός τον μετασχηματισμό τους από τον εκπαιδευτικό, αφετέρου την προσαρμογή τους στις ανάγκες της διδασκαλίας δημιουργώντας κατά αυτόν τον τρόπο ένα ανοικτό και προσβάσιμο από όλους, περιβάλλον μάθησης. Το παραπάνω μετασχηματισμένο μοντέλο μάθησης επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να αποκομίζουν νέες γνώσεις βασισμένοι τόσο στην αυτορυθμιζόμενη μάθηση όσο και στην αλληλεπίδραση και ανταλλαγή απόψεων.

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην περίοδο της πανδημίας

Οι επιπτώσεις της υγειονομικής κρίσης στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας αποτυπώνονται με ιδιαίτερα παραστατικό τρόπο στα πρόσφατα σχετικά στοιχεία της UNESCO. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας βρέθηκαν εκτός εκπαιδευτικών δομών και στις τρεις βαθμίδες εκπαίδευσης 2,2 εκατομμύρια εκπαιδευόμενοι (UNESCO, 2020). Πρόκειται σαφώς για τη μεγαλύτερη, από πλευράς έκτασης, διακοπή της εκπαιδευτικής διαδικασίας στη χώρα μας. Τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό της χώρας μας επικράτησε η τάση, η οποία υποστηρίχθηκε και από διεθνείς οργανισμούς (OECD, UNESCO), να συνεχιστεί η εκπαιδευτική διαδικασία με κάθε πρόσφορο μέσο. Η UNESCO υιοθετώντας όρους όπως “επείγουσα κατάσταση”, “διακοπή εκπαιδευτικής διαδικασίας” και “αδιάλειπτη διατήρηση της μάθησης”, προκειμένου να περιγράψει την υπάρχουσα κατάσταση, κάλεσε όλα τα κράτη να αναλάβουν πρωτοβουλίες για τη συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Karalis, 2020). Τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών συστημάτων σε συνδυασμό με τις οργανωτικές τους αντοχές καθόρισαν σε μεγάλο βαθμό την ταχύτητα ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών βαθμίδων (Γούλας & Καραλής, 2020).

Αναφορικά με την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη χώρα μας, διαπιστώθηκε ότι ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας λειτουργίας τους, επηρέασε την ταχύτητα ανταπόκρισης στα νέα δεδομένα. Συγκεκριμένα, οι αποφάσεις για τη μετάβαση της εκπαιδευτικής διαδικασίας από δια ζώσης σε εξ αποστάσεως, μέσω διαδικτύου, έπρεπε να ληφθούν από την κεντρική διοίκηση, γεγονός που προκάλεσε καθυστερήσεις. Αντίθετα, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η μετάβαση στη νέα κατάσταση πραγματοποιήθηκε άμεσα εξαιτίας της συσσωρευμένης τεχνολογίας που κατείχαν οι συγκεκριμένοι οργανισμοί αφού χρησιμοποιούσαν συστήματα τηλεκπαίδευσης για τη διευκόλυνση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η ανάγκη αντιμετώπισης της υγειονομικής κρίσης, επίσπευσε την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και επέβαλε στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς την αναγκαιότητα αναζήτησης λύσεων, προκειμένου να διασφαλίσουν τη συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ωστόσο, η εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ανέδειξε ζητήματα που αναμφίβολα χρήζουν έρευνας και μελέτης. Στα κυριότερα ζητήματα συγκαταλέγονται η επάρκεια των απαιτούμενων ψηφιακών γνώσεων και δεξιοτήτων τόσο από τους εκπαιδευτές όσο και από τους εκπαιδευόμενους καθώς και η οργάνωση και παρακολούθηση της διαδικασίας από τις εκπαιδευτικές μονάδες. Ταυτόχρονα προέκυψαν νέα ερωτήματα σχετικά με το περιεχόμενο της παρεχόμενης εκπαίδευσης, ενώ παράλληλα αναδείχθηκαν προβληματισμοί σχετικά με την ετοιμότητα των εκπαιδευτικών οργανισμών στην εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, την επάρκεια σε υποδομές, την καταλληλότητα του υφιστάμενου εξοπλισμού καθώς και την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Στο νέο περιβάλλον κλήθηκαν να ανταποκριθούν και να λειτουργήσουν και τα Δημόσια Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Δ.Ι.Ε.Κ.). Οι εν λόγω μονάδες παρέχουν υπηρεσίες μεταδευτεροβάθμιας αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε ενήλικες και ανήκουν στη μη τυπική εκπαίδευση. Στόχος των Δ.Ι.Ε.Κ. είναι να εφοδιάσουν τους ενήλικες με τις γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την άσκηση ενός ειδικευμένου, κατά κανόνα τεχνικού επαγγέλματος. Στην πράξη, πρόκειται για ένα διττό στόχο, καθώς επιδιώκουν να διευκολύνουν την ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας, καλύπτοντας ταυτόχρονα και τις ανάγκες της οικονομίας και των επιχειρήσεων σε ανθρώπινο δυναμικό αντίστοιχων προσόντων.

Τα μαθήματα στις μονάδες αυτές διακρίνονται σε θεωρητικά, εργαστηριακά και μεικτά. Η διασύνδεση των σπουδαστών με την αγορά εργασίας και τις επιχειρήσεις επιτυγχάνεται μέσω της υποχρεωτικής για τη λήψη της βεβαίωσης κατάρτισης, πρακτικής άσκησης ή Μαθητείας

διάρκειας 960 ωρών. Λόγω της πανδημίας COVID-19, διακόπηκε η πρακτική άσκηση ή μαθητεία των σπουδαστών καθώς και η πλειονότητα των εργαστηριακών μαθημάτων, αφού αναστάλη η λειτουργία της πλειοψηφίας των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, όπου πραγματοποιείται ως επί το πλείστον η πρακτική άσκηση. Παρά το δύσκαμπτο μοντέλο διοίκησης, οι μονάδες αυτές προσπάθησαν να ανταποκριθούν γρήγορα στα νέα δεδομένα, αφού οποιαδήποτε κωλυσιεργία θα οδηγούσε στην απώλεια του εξάμηνου κατάρτισης. Σύμφωνα με στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης (προϊσταμένης αρχής των Δ.Ι.Ε.Κ), το ποσοστό των εκπαιδευτών που συμμετείχαν ενεργά στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ανήλθε στο 81% και των καταρτιζόμενων στο 72,6% (Λακασάς, 2020).

Το ζήτημα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης την περίοδο της πανδημίας αποτελεί βασικό θέμα προβληματισμού και συζήτησης για το εάν η προσφερόμενη εκπαίδευση μέσω ηλεκτρονικής μάθησης και με την μορφή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι σε θέση να υποκαταστήσει την εκπαιδευτική, προ πανδημίας διαδικασία. Επιπλέον ζητήματα που χρήζουν έρευνας είναι το ζήτημα της ποιότητας του συστήματος, η ετοιμότητα των οργανισμών εποπτείας, καθώς και των εκπαιδευτικών οργανισμών υλοποίησης της διαδικασίας αλλά και των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων να υποστηρίξουν το απαιτητικό εγχείρημα μετάπτωσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας στη μορφή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Όσον αφορά τα Δ.Ι.Ε.Κ. μέγιστο ζήτημα αποτέλεσε η αδυναμία προσφοράς μαθημάτων μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης γεγονός που συνδέεται με την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών οργανισμών. Συγκεκριμένα, η πλειονότητα των εργαστηριακών μαθημάτων είναι αναγκαίο να υλοποιείται με δια ζώσης συναντήσεις, με την αξιοποίηση βιωματικών δραστηριοτήτων και αλληλεπίδρασης στο πλαίσιο της εκπαιδευόμενης ομάδας και με την υλοποίηση πρακτικών ασκήσεων. Δεδομένου δε ότι βασικός στόχος της προσφερόμενης επαγγελματικής κατάρτισης είναι η ανάπτυξη των αποκαλούμενων ήπιων δεξιοτήτων (soft skills), που αποκτώνται με την αξιοποίηση των αρχών της βιωματικότητας και αυτενέργειας αναδύεται έντονο το ερώτημα της καταλληλότητας αυτών των μαθημάτων με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Μεθοδολογία Έρευνας

Για την εκπόνηση της παρούσας έρευνας επιλέχθηκε η ποσοτική προσέγγιση, αφού σκοπός των ερευνητών ήταν η συλλογή και στατιστική ανάλυση δεδομένων προκειμένου να εξαχθούν αξιόπιστα συμπεράσματα. Η ποσοτική έρευνα επιχειρεί, μέσα από έναν αυστηρό και προκαθορισμένο ερευνητικό σχεδιασμό, να εξηγήσει το υπό διερεύνηση φαινόμενο με την συλλογή αριθμητικών δεδομένων τα οποία υπόκεινται σε στατιστική ανάλυση. Επιπλέον, η ποσοτική έρευνα εστιάζει στην γενίκευση των αποτελεσμάτων, ενώ μέλημα των ερευνητών αποτέλεσε η επιλογή αντιπροσωπευτικού δείγματος. Ως μέσο συλλογής των ποσοτικών δεδομένων επιλέχθηκε λόγω της ευχρηστίας που παρουσιάζει, το ερωτηματολόγιο, διότι επιτρέπει σε σύντομο χρονικό διάστημα τη συλλογή σημαντικού όγκου αριθμητικών δεδομένων, τα οποία μπορούν να αναλυθούν σχετικά εύκολα (Cohen, Manion & Morrison, 2008) και να οδηγήσουν στην εξαγωγή γενικεύσιμων για τον πληθυσμό συμπερασμάτων (Κατσιλλής, 2006).

Μέσω του Google form δημιουργήθηκε από τους ερευνητές ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο με είκοσι μια (21) ερωτήσεις κλειστού τύπου. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου βασίστηκαν στη βιβλιογραφία των Anders (2020), Eickelmann & Drossel (2020), Schneider, Schipolowski, Sachse, Enke, & Stanat (2020), Καραϊσκού, & Γεωργιάδη (2015), Σούκουλη (2017). Αφού ελέγχθηκε για την αξιοπιστία του, απεστάλη, κατόπιν πλοτικής εφαρμογής σε δύο

διευθυντές/ντρίες, με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε όλους/ες τους/τις διευθυντές/ντρίες των δημόσιων ΙΕΚ της χώρας. Η έρευνα υλοποιήθηκε το Μάιο του 2020 και συμμετείχαν σε αυτή 47 διευθυντές/ντρίες.

Στόχος της παρούσας έρευνας είναι να αποτυπωθούν οι απόψεις των διευθυντών/ντριών ΔΙΕΚ ως προς βασικά διοικητικά ζητήματα που προέκυψαν κατά την περίοδο της πανδημίας με την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα δημόσια ΙΕΚ της χώρας.

Τα ερευνητικά ερωτήματα είναι:

E1: Ποια ζητήματα οργάνωσης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αναδείχθηκαν στα ΔΙΕΚ;

E2: Ποιες είναι οι δυσκολίες που προέκυψαν από την υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα ΔΙΕΚ;

Αποτελέσματα

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την έρευνα που υλοποιήθηκε στους/στις διευθυντές/ντρίες των δημόσιων ΙΕΚ της χώρας.

Πίνακας 1: σε ποια περιοχή λειτουργεί η μονάδα σας

Περιοχή	Συχνότητα	Ποσοστό %
Αττική	5	10,6
Θεσσαλονίκη	3	6,4
Άλλη περιοχή της χώρας	39	83
Συνολικά	47	100

Στην έρευνα συμμετείχαν 47 διευθυντές/ντρίες δημόσιων ΙΕΚ της χώρας, από τους οποίους οι 8 είναι σε Αττική και Θεσσαλονίκη και οι 39 σε άλλες περιοχές της χώρας. Επιχειρήθηκε δηλαδή η συμμετοχή από τις περισσότερες περιοχές της Επικράτειας.

Πίνακας 2: ποια είναι η εμπειρία σας για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την αναστολή λειτουργίας της μονάδας σας

Εμπειρία εξ αποστάσεως	Συχνότητα	Ποσοστό %
Πολύ ικανοποιητική	3	6,4
Ικανοποιητική	23	48,9
Μέτρια	19	40,4
Απογοητευτική	2	4,3
Ανύπαρκτη	0	0
Συνολικά	47	100

Σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντριών ΔΙΕΚ η εμπειρία τους για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την αναστολή της λειτουργίας των ΙΕΚ, φάνηκε ότι ήταν ικανοποιητική (48,9%) με μέτρια (40,4%). την έρευνα της Anders (2020) που διενεργήθηκε για το ίδρυμα Robert Bosch σε συνεργασία με την εφημερίδα ZEIT στη Γερμανία, διερευνήθηκε μεταξύ άλλων, ποιες προκλήσεις έπρεπε να αντιμετωπίσουν οι διδάσκοντες στα πλαίσια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα ανέφεραν ότι η εμπειρία τους συνδέεται με αρκετά προβλήματα όπως ελλείψεις σε τεχνολογικό εξοπλισμό, ελλιπή εμπειρία από την πλευρά τους, καθώς και παιδαγωγικού ή κοινωνικού χαρακτήρα ζητήματα. Στην έρευνα των Schneider et all. (2020), οι ερωτώμενοι δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι (62%) από την

εμπειρία τους στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και σε ποσοστό 35% ότι αυτή η μορφή λειτούργησε καλά.

Πίνακας 3: ποια ασύγχρονη πλατφόρμα LMS (Learning Management System) χρησιμοποιεί η μονάδα σας

ασύγχρονες πλατφόρμες LMS	Συχνότητα	Ποσοστό %
Moodle	6	12,8
Eclass	33	70,2
Edmodo	1	2,1
Webex	1	2,1
Zoom	2	4,2
E me	1	2,1
Email	1	2,1
Google drive, docs	2	4,2
Συνολικά	47	100

Σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντρινών ΔΙΕΚ η ασύγχρονη πλατφόρμα LMS που χρησιμοποιήθηκε από τα ΔΙΕΚ φάνηκε ότι ήταν κυρίως eclass (70,2%), ενώ λιγότεροι χρησιμοποίησαν Moodle (12,8%), Zoom (4,2%) και google drive (4,2%). Τα ευρήματα της έρευνας συμφωνούν εν μέρει με την έρευνα της Σούκουλη (2017), αφού, σύμφωνα με αυτή, η εξ αποστάσεως επιμόρφωση εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έγινε μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας με την πλειονότητα των εκπαιδευτών να χρησιμοποιεί για την επιμόρφωση την πλατφόρμα moodle. Ενδιαφέρον σχετικά με το εν λόγω ερώτημα παρουσιάζουν τα ερευνητικά αποτελέσματα της Anders (2020), σύμφωνα με τα οποία το 69% των ερωτώμενων αξιοποίησε το e-mail, 41% ηλεκτρονική πλατφόρμα μάθησης, το 27% την ιστοσελίδα της μονάδας, ενώ το 13% τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Το e-mail χρησιμοποίησαν σε μεγάλο βαθμό (69%), οι ερωτώμενοι στην έρευνα των Schneider et al. (2020), ενώ το 52% αξιοποίησε ασύγχρονες ψηφιακές πλατφόρμες μάθησης. Στην έρευνα των Eickelmann & Drossel (2020), το 31% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι υπάρχει μια ενιαία, μια κοινή ψηφιακή μορφή μάθησης. Συγκεκριμένα, το 62% δηλώνει ότι χρησιμοποιεί το e-mail για αποστολή εκπαιδευτικού υλικού, το 27% χρησιμοποιεί τον Server του σχολείου, ενώ το 25% μια πλατφόρμα μάθησης.

Πίνακας 4: Είστε ικανοποιημένοι από την πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης σχετικά με την αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης γνώσης

Ικανοποίηση πλατφόρμας	Συχνότητα	Ποσοστό %
Απόλυτα	7	14,9
Αρκετά	30	63,8
Λίγο	9	19,1
Καθόλου	1	2,1
Συνολικά	47	100

Σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντρινών ΔΙΕΚ φάνηκε ότι ήταν αρκετά ικανοποιημένοι (63,8%) από την πλατφόρμα τηλεκπαίδευσης που χρησιμοποίησαν. Βέβαια, εδώ χρειάζεται να παρατηρηθεί ότι η παντελής απουσία οποιασδήποτε διαδικασίας αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και

Από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες Η απότομη μετάβαση της εκπαιδευτικής μας πραγματικότητας σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Στάσεις-Αντιλήψεις-Σενάρια-Προοπτικές-Προτάσεις

κατάρτιση δυσχεραίνει την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων στο ερώτημα αυτό. Θεωρείται στην παρούσα έρευνα ότι οι εκτιμήσεις των Διευθυντών είναι υποκειμενικές, αφού η αποτελεσματικότητα ως διαδικασία σε αυτές τις εκπαιδευτικές μονάδες είναι μη μετρήσιμη. Η έρευνα της Σούκουλη (2017), κατέδειξε ότι οι ερωτώμενοι, παρά την απουσία τη στιγμή της έρευνας, των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, κρίνουν την εξ αποστάσεως επιμόρφωση αποτελεσματική γεγονός που συμφωνεί με τα αποτελέσματα της έρευνας μας.

Πίνακας 5: Αντιμετώπιστε δυσκολίες στη λειτουργία της ασύγχρονης πλατφόρμας

Δυσκολίες πλατφόρμας	Συχνότητα	Ποσοστό %
Μεγάλες	6	12,8
Μέτριες	19	40,4
Μικρές ως ελάχιστες	14	29,8
Στην αρχή μεγάλες, αργότερα μικρότερες	8	17
Συνολικά	47	100

Σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντριών ΔΙΕΚ οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν στη λειτουργία της ασύγχρονης πλατφόρμας ήταν κυρίως «μέτριες» (40,4%) και «μικρές ως ελάχιστες» (29,8%).

Πίνακας 6: Ποιες από τις παρακάτω δυσκολίες συναντήσατε στην υλοποίηση της ασύγχρονης εκπαίδευσης

Δυσκολίες ασύγχρονης	Συχνότητα	Ποσοστό %
Τεχνικές δυσκολίες σύνδεσης στην πλατφόρμα	14	29,8
Τεχνικές δυσκολίες σχεδιασμού της πλατφόρμας	4	8,5
Έλλειψη κατάλληλης υποδομής	6	12,8
Έλλειψη καταρτισμένου προσωπικού για υποστήριξη	14	29,8
Δυσκολίες συμμετοχής εκπαιδευομένων	3	6,4
Άλλο	2	4,2
Καμία	4	8,5
Συνολικά	47	100

Σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντριών ΔΙΕΚ οι δυσκολίες που συνάντησαν στην υλοποίηση της ασύγχρονης εκπαίδευσης ήταν κυρίως «τεχνικές δυσκολίες σύνδεσης στην πλατφόρμα» (29,8%) και «έλλειψη καταρτισμένου προσωπικού για υποστήριξη» (29,8%). Τα ευρήματα της έρευνας συμφωνούν με την έρευνα της Σούκουλη (2017) αφού οι τεχνικές δυσκολίες υπήρξαν το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετώπισαν οι επιμορφωτές.

Πίνακας 7: Λάβατε υποστήριξη από την προϊσταμένη αρχή για την εφαρμογή και υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Υποστήριξη υλοποίησης	Συχνότητα	Ποσοστό %
Πολύ	3	6,4
Αρκετά	6	12,8
Λίγο	7	14,9

Από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες Η απότομη μετάβαση της εκπαιδευτικής μας πραγματικότητας σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Στάσεις-Αντιλήψεις-Σενάρια-Προοπτικές-Προτάσεις

Καθόλου	30	63,8
Δεν γνωρίζω / Δεν απαντώ	1	2,1
Συνολικά	47	100

Σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντριών ΔΙΕΚ φάνηκε ότι περισσότεροι από τους μισούς δεν έλαβαν «καθόλου» (63,8%) υποστήριξη από την προϊσταμένη αρχή για την εφαρμογή και υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Σχετική αντιστοιχία παρατηρείται και στην έρευνα της Anders (2020), όπου οι ερωτώμενοι σε ποσοστό 42% δήλωσαν ότι δεν έλαβαν την επιθυμητή υποστήριξη από την προϊσταμένη αρχή. Τα αποτελέσματα αυτά διαφωνούν με τα ευρήματα της έρευνας των Schneider et al. (2020), σύμφωνα με τα οποία το 90% των ερωτώμενων δηλώνουν πολύ έως πάρα πολύ ικανοποιημένοι από την υποστήριξη που έλαβαν από την προϊσταμένη αρχή. Στην έρευνα των Eickelmann & Drossel (2020), το 62% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι έλαβε επαρκή υποστήριξη από τη διοίκηση.

Πίνακας 8: η μονάδα σας ήταν έτοιμη να εφαρμόσει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Ετοιμότητα εξ αποστάσεως	Συχνότητα	Ποσοστό %
Πολύ	12	25,5
Αρκετά	20	42,6
Λίγο	8	17
Καθόλου	7	14,9
Συνολικά	47	100

Σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντριών ΔΙΕΚ φάνηκε ότι οι μισοί περίπου θεωρούν ότι η μονάδα τους ήταν «αρκετά» (42,6%) έτοιμη να εφαρμόσει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Στην έρευνα της Anders (2020), διαπιστώθηκε ότι η πλειοψηφία των σχολείων (66%), ήταν λίγο ή καθόλου προετοιμασμένη αναφορικά με τον τεχνολογικό εξοπλισμό με ψηφιακά μέσα ή με τις απαραίτητες τεχνικές φάσεως υποδομές. Μόνο το ένα τέταρτο των ερωτώμενων δήλωσε ότι τα σχολεία τους διέθεταν πολύ καλή υποδομή. Στην έρευνα των Eickelmann & Drossel (2020) διαπιστώνεται ότι μόνο λίγα σχολεία είχαν προετοιμαστεί επαρκώς για τη μετάβαση σ' ένα ψηφιακό περιβάλλον μάθησης. Ειδικότερα, μόνο το 33% αναφέρει σχολική ετοιμότητα, η οποία ωστόσο διαφοροποιείται ανάλογα με τον τύπο του σχολείου. Είναι όμως αξιοσημείωτο, ότι παρά την ανετοιμότητά τους, οι μονάδες ανταποκρίθηκαν σε πολύ μεγάλο ποσοστό στην διεκπεραίωση και υλοποίηση της ψηφιακής μάθησης (83%).

Πίνακας 9: θα θέλατε να υπάρχει και στο μέλλον αυτός ο τρόπος μάθησης

Εξ αποστάσεως στο μέλλον	Συχνότητα	Ποσοστό %
Συμφωνώ	35	74,5
Διαφωνώ	4	8,5
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	8	17
Συνολικά	47	100

Σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντριών ΔΙΕΚ οι περισσότεροι (74,5%) θα επιθυμούσαν να υπάρχει και στο μέλλον ο ίδιος τρόπος μάθησης. Συμφωνία παρατηρείται με

τα ευρήματα της έρευνας της Σούκουλη (2017), καθώς σε αυτή οι επιμορφωτές υποστηρίζουν την αναγκαιότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευση και θεωρούν ότι μελλοντικά θα επικρατήσει ως μορφή επιμόρφωσης στον ελλαδικό χώρο.

Πίνακας 10: ποια μορφή διδακτικής προσέγγισης θεωρείτε ότι είναι αποτελεσματικότερη για την κατάρτιση των σπουδαστών της μονάδας σας

Αποτελεσματικότερη διδακτική	Συχνότητα	Ποσοστό %
Δια ζώσης	20	42,6
Εξ αποστάσεως	1	2,1
Μικτή (Blended)	26	55,3
Συνολικά	47	100

Σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντριών ΔΙΕΚ περίπου οι μισοί θεωρούν ότι η αποτελεσματικότερη μορφή διδακτικής προσέγγισης για την κατάρτιση των σπουδαστών τους είναι η «δια ζώσης» (42,6%) ενώ οι άλλοι μισοί θεωρούν τη «μικτή (55,3%)». Τα ευρήματα της έρευνας συμφωνούν με την έρευνα των Καραϊσκού & Γεωργιάδη (2015), καθώς οι εκπαιδευτές της μονάδας θεωρούν ότι το μοντέλο της μικτής μάθησης υποστηρίζει ικανοποιητικά τη μαθησιακή διαδικασία και *“συνβάλλει στην μάθηση των εκπαιδευομένων”*. Με την άποψη των εκπαιδευομένων συμφωνεί, στην ίδια έρευνα, και η διευθύντρια του ΙΕΚ προκρίνοντας έτσι το μοντέλο της μικτής μάθησης. Στην έρευνα των Eickelmann & Drossel (2020), δηλώνεται μεταξύ άλλων ότι στο μέλλον ενδείκνυται να δομηθούν και να εδραιωθούν ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης, ωστόσο, θα έχουν νόημα υπό την προϋπόθεση ότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι θα έχουν πρόσβαση σε ψηφιακά μέσα.

Πίνακας 11: ποιες αλλαγές θεωρείτε ότι πρέπει να γίνουν ώστε να ενταχθεί η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην κατάρτιση

Ένταξη εξ αποστάσεως και αλλαγές	Συχνότητα	Ποσοστό %
Στο θεσμικό πλαίσιο	13	27,7
Στον κανονισμό λειτουργίας	13	27,7
Στην υλικοτεχνική υποδομή	11	23,4
Στα προγράμματα σπουδών	4	8,5
Εφαρμογή μόνο στα θεωρητικά	1	2,1
Όλα τα παραπάνω	5	10,6
Συνολικά	47	100

Σύμφωνα με τις απόψεις των διευθυντών/ντριών ΔΙΕΚ οι αλλαγές που θεωρούν ότι χρειάζεται να γίνουν ώστε να ενταχθεί η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην κατάρτιση είναι κυρίως «στο θεσμικό πλαίσιο» (27,7%), «στο κανονισμό λειτουργίας» (27,7%) και «στην υλικοτεχνική υποδομή» (23,4%).

Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας, καθίσταται σαφές ότι η εφαρμογή της ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα Δημόσια ΙΕΚ, κατά το πρώτο κύμα της πανδημίας κατέστη αναγκαία διότι έτσι διασφαλίστηκε η συνέχεια και ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας την προηγούμενη ακαδημαϊκή περίοδο. Οι εν λόγω εκπαιδευτικές μονάδες υπό την καθοδήγηση

των Διευθυντών τους και παρά τη μικρή υποστήριξη που τους παρείχε η προϊσταμένη αρχή, ανταπεξήλθαν με επιτυχία στις δυσκολίες κατά την εφαρμογή της ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Στην έρευνα διατυπώθηκαν ερευνητικά ερωτήματα, προκειμένου να επιχειρηθεί εξαγωγή χρήσιμων και ασφαλών συμπερασμάτων. Με βάση το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, “Ποια ζητήματα οργάνωσης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αναδείχθηκαν στα ΔΙΕΚ;”

προκύπτει από τα ερευνητικά αποτελέσματα, ότι ο σχεδιασμός, η οργάνωση και υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ανατέθηκε στους Διευθυντές των ΙΕΚ από την προϊσταμένη αρχή, χωρίς ωστόσο να λάβουν κάποια υποστήριξη. Η απουσία νομοθετικού πλαισίου καθώς της αξιολόγησης της προσφερόμενης κατάρτισης οδήγησε τους Διευθυντές να “αυτοσχεδιάσουν” και να χρησιμοποιήσουν διαφορετικές πλατφόρμες για την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, θέτοντας έτσι εν αμφιβόλω την ποιότητα της παρεχόμενης κατάρτισης. Η πλειοψηφία των Διευθυντών θεωρεί ότι μελλοντικά θα μπορούσε να εφαρμοστεί το μοντέλο της μεικτής διδασκαλίας στα ΙΕΚ, μετά τις απαραίτητες αλλαγές και προσθήκες τόσο στο θεσμικό πλαίσιο και στον κανονισμό λειτουργίας των εν λόγω μονάδων όσο και στην υλικοτεχνική τους υποδομή.

Με βάση το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, “Ποιες είναι οι δυσκολίες που προέκυψαν από την υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευση στα ΔΙΕΚ;”

προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας, ότι οι Διευθυντές δυσκολεύτηκαν στην υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αφενός εξαιτίας των τεχνικών δυσκολιών που παρουσιάστηκαν αφετέρου εξαιτίας της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού στην μονάδα τους αλλά και από την απουσία της κατάλληλης υποδομής για την υποστήριξη της διαδικασίας. Τα παραπάνω σε συνδυασμό με το γεγονός ότι ορισμένες μονάδες δεν ήταν έτοιμες να εφαρμόσουν την ασύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση δημιούργησαν αμφιβολίες και επιφυλάξεις σε ορισμένους Διευθυντές σχετικά με την αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης γνώσης προς τους σπουδαστές τους.

Εν κατακλείδι, ανακρίνει ότι τα Δημόσια ΙΕΚ είναι σε θέση, αφού λάβουν υποστήριξη και τους απαραίτητους πόρους από την προϊσταμένη αρχή, να εφαρμόσουν με επιτυχία την εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε έκτακτες περιπτώσεις (π.χ. όπως της πανδημίας COVID-19) και να προσφέρουν ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης στους σπουδαστές τους.

Αναφορές

- Anders, F. (2020). *Das Deutsche Schulbarometer Spezial Corona-Krise. Ergebnisse einer Befragung von Lehrerinnen und Lehrern an allgemeinbildenden Schulen*. Robert Bosch Stiftung in Kooperation mit der ZEIT.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. (Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μητσοπούλου, Π. Μπιθάρια, Μ. Μαυράκη & Μ. Φιλοπούλου, μετ.) Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Dörr, G., Strittmatter, P. (2002). *Multimedia aus pädagogischer Sicht*. In: Issing, L., Klimsa, P. (Hrsg.). *Information und Lernen mit Multimedia und Internet*. Lehrbuch für Studium und Praxis. 3., vollst. überarb. (s. 29–42). Weinheim: Beltz PVU Verlag.
- Gagné, R. M. (1980). *Die Bedingungen des menschlichen Lernens*. 5. Aufl. Hannover: Schroedel.
- Eickelmann, B. & Drossel, K. (2020). *Schule auf Distanz. Perspektiven und Empfehlungen für den neuen Schulalltag*. Eine repräsentative Befragung von Lehrkräften in Deutschland. Vodafone Stiftung Deutschland.
- Karalis, T. (2020). “Planning and evaluation during educational disruption: Lessons learned from COVID-19 pandemic for treatment of emergencies in education”, *Euro-pean Journal of Education Studies*, 7 (4), pp. 125-142.
- Kron, F. & Σοφός, Α. (2007). *Διδακτική των Μέσων. Νέα Μέσα στο πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών*. Αθήνα: Gutenberg.

- Markus, B. (2008). *Thinking about e-Learning*. In *Proceedings FIG International Workshop. Sharing Good Practices: E-learning in Surveying*, Geo-information Sciences and Land Administration, 11-13 June 2008, ITC, Enschede, The Netherlands.
- Pattnayak, J., & Pattnaik, S. (2016). *Integration of Web Services with E-Learning for Knowledge Society*. *Procedia Computer Science*, 92, 155-160
- Schelle, C., Rabenstein, K., Reh, S. (2010). *Unterricht als Interaktion. Ein Fallbuch für die Lehrerbildung*. Bad Heilbrunn: Klinkhardt.
- Schneider, R., Schipolowski, S., Sachse, K. A., Enke, F. & Stanat, P. (2020). *Fernunterricht im Schuljahr 2019/2020: Ergebnisse der Lehrkräftebefragung des IQB*. Berlin: Institut zur Qualitätsentwicklung im Bildungswesen. In https://www.iqb.hu-berlin.de/bt/Fernunterricht/IQB_Lehrkrftbef.pdf
- UNESCO, (2020). *"Global monitoring of school closures caused by COVID-19"*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- Βρατσοάλης, Κ. (2005). *Η διδακτική στην Ψυχανάλυση και στα Παιδαγωγικά: Ανάλογες διαδρομές; Στο Βρατσοάλης Κ. (Επιμ.). Κείμενα για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών (239-252)*. Αθήνα: Ατραπός
- Γούλας, Χ. & Καραλής, Θ. (2020). *Διά βίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση: Θέσεις και προϋποθέσεις για μια ποιοτική επανεκκίνηση μετά την πανδημία*, Κείμενο Παρέμβασης 5, Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ.
- Καραϊόκου, Β. & Γεωργιάδη, Ε. (2015). *Εφαρμογή μικτού μοντέλου μάθησης, μέσω της πλατφόρμας Moodle, στο δημόσιο Ίδρυμα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) Κορυδαλλού*. Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 8.
- Κατσιλλής, Ι. (2006). *Επαγωγική στατιστική*. Αθήνα: Gutenberg.
- Λακασάς, Α. (2020). *Η κατάρτιση προσφέρεται για e-learning*. Καθημερινή (Αφιέρωμα 887 - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση), Ιούνιος, σελ. 40.
- Σουκούλη, Φ. (2017). *Ο Θεσμός της εξ Αποστάσεως Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Φορείς και Μορφές*. (Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία). Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου: Κόρινθος.
- Σοφός, Α. & Κτρον, F. (2010). *Αποδοτική Διδασκαλία με τη Χρήση των Μέσων. Από τα πρωτογενή και προσωπικά στα τεταρτογενή και ψηφιακά Μέσα*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Σοφός, Α. (2013). *Καταστασιακά Ηλεκτρονικά Περιβάλλοντα*. *Open Education - The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*, Τόμ. 9, Αρ. 1, 62-74. Ανακτήθηκε από <https://journal.openet.gr/index.php/openjournal/article/view/167>